

Κατά παραγγελίαν «ιστορίες»

Δημοσιεύτηκε στις Τετάρτη, 09 Δεκεμβρίου 2009 21:43 | Γράφτηκε από τον/την Φιλούμενος |

 Share 74 Tweet 8 Email 0 Share 115

Αξιολόγηση Χρήστη: ○○○○○ / 0

Χειρότερο ○ ○ ○ ○ ○ Καλύτερο **Αξιολόγηση**

Σχόλιο Συντακτικής Ομάδας: Η αναθεώρηση της ιστορίας είναι ένα θέμα που απασχολεί κατά καιρούς την πολιτική σε Ελλάδα και Κύπρο. Πιο συγκεκριμένα, απασχολεί τους Έλληνες πολιτικούς εν σχέσει με τις ελληνοτουρκικές σχέσεις και πώς αυτές θα υποβοηθηθούν από μια αναθεώρηση και συχνά σχετίζεται με τις εξελίξεις στο Κυπριακό. Μάλιστα προτάθηκε κατά καιρούς, στο πλαίσιο ενός σχεδίου λύσης ή της βελτίωσης των σχέσεων Ελλάδας-Τουρκίας, η σύσταση κοινών επιτροπών για την αναθεώρηση των βιβλίων της ιστορίας. Ο καθηγητής ιστορίας κ. Ιακώβου εξηγεί ότι η ιστορική θεώρηση στην Τουρκία εκκινεί από μια λανθασμένη αφετηρία, την εξυπηρέτηση των παροντικών πολιτικών στόχων του κράτους. Εξυπνοείται ότι η απότοκη ιστορική θεώρηση είναι πολλές φορές μη επιστημονικά αποδεκτή και συνεπώς δεν είναι η ενδεδειγμένη μεταχείριση της ιστορίας ως εργαλείου ικανοποίησης πολιτικών σκοπιμοτήτων!

‘Geopolitics-GR’

«Περί ιστοριογραφίας στην Τουρκία»

25 Οκτωβρίου 2009

Χρήστος Ιακώβου

Κατά καιρούς εγείρεται ως πολιτικό πλέον θέμα η επανασυγγραφή των εγχειριδίων ιστορίας και ο δημόσιος διάλογος που ενσκήπτει επικεντρώνεται στις ιστορικές πτυχές που αφορούν τις Ελληνοτουρκικές σχέσεις. Μέσα από το διάλογο προκύπτουν ευδιάκριτα δύο επίπεδα. Σε πρώτο επίπεδο η συζήτηση καταδεικνύει συγκεκριμένες σχολές σκέψεις ιστοριογραφίας και σε δεύτερο επίπεδο η συζήτηση προσεγγίζει και εξαντλεί το θέμα εξολοκλήρου ως πολιτικό. Η πρώτη τάση κινείται αναμφίβολα σε επίπεδο επιστημονικών επιχειρημάτων και, είτε συμφωνεί είτε διαφωνεί κάποιος με τις απόψεις που παρατίθενται, οφείλει να παραδεχθεί ότι σε αυτό το επίπεδο κυρίαρχο στοιχείο είναι ο ορθολογισμός. Το δεύτερο επίπεδο δεν μπορεί να μπει στη βάση της αξιολόγησης και της κριτικής γιατί είναι πλέον αρχή ότι η ιστοριογραφία δεν προσαρμόζεται στις πολιτικές σκοπιμότητες του παρόντος.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα γένεσης εθνικής ιστοριογραφίας, η οποία εξαρχής λειτούργησε ως εργαλειοποιημένη πολιτική διαδικασία επιβολής κρατικής ιδεολογίας είναι η Τουρκική. Καλό θα ήταν να το γνωρίζουν μερικοί προτού προχωρήσουν σε αφελείς αναφορές του τύπου ότι ένθεν και ένθεν είναι όλα τα ίδια.

Η περίοδος από την ίδρυση του τουρκικού κράτους, το 1923, μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1930, χαρακτηρίζεται από τη θεμελιακή αναδόμηση της τουρκικής κοινωνίας με μοναδικό ρυθμιστή των εξελίξεων το ίδιο το κράτος. Η κατάρρευση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και η δημιουργία του κεμαλικού κράτους ανάγκασε τη νέα τουρκική πολιτική ελίτ να εκλάβει εξ αρχής να επανεξετάσει το θέμα της ταυτότητας, τόσο ως πολιτισμική έκφραση όσο και ως ιστορική ενότητα και συνέχεια. Το γεγονός αυτό προσδιόρισε ένα πλαίσιο δράσης που εκ των πραγμάτων παρήγαγε μια βαθιά συναισθηματική διέγερση σε οποιαδήποτε προσπάθεια αυτοπροσδιορισμού του τουρκικού έθνους.

Ο Ατατούρκ αποφασισμένος να διαρρήξει κάθε δεσμό με το τραυματικό παρελθόν της ισλαμικής οθωμανικής αυτοκρατορίας και αναγκασμένος να διαμορφώσει μια βάση νομιμοποίησης, **κατέφυγε στην εφεύρεση ενός μυθικού παρελθόντος κατά το οποίο οι Τούρκοι, προερχόμενοι από την Κεντρική Ασία, καθίστανται πρόγονοι του παγκόσμιου πολιτισμού.** Επειδή το ευρωπαϊκό στερεότυπο για τους Τούρκους θεωρούσε ότι ο λαός αυτός ήταν βάρβαρος και κατώτερος, τα νέα δόγματα του τουρκικού εθνικισμού που εμφανίστηκαν μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο ρίζωσαν βαθιά επειδή διεμορφώθησαν από το **επίσημο κράτος** και προωθήθηκαν μέσω της **επίσημης εκπαίδευσης** που αναφερόταν στην ιστορία των Τούρκων. Η προσπάθεια αυτή του Κεμάλ υπήρξε τόσο έντονη, ώστε, παρόλο που πολλές δογματικές τοποθετήσεις που εξεφράστησαν τότε επισήμως δεν διακηρύσσονται σήμερα, επέφεραν ωστόσο **μία ισχυρή επιρροή τόσο στο πλαίσιο της ακαδημαϊκής ιστοριογραφίας, όσο και στο πλαίσιο των λαϊκών αντιλήψεων για την τουρκική ιστορία.**

Ο Ατατούρκ υπήρξε εκείνος που ουσιαστικά διεμόρφωσε τη **θεωρία σχετικά με την ιστορία των Τούρκων** η οποία είναι γνωστή ως *Türk Tarih Tezi (Η Τουρκική Ιστορική Θέση)*. Παράλληλα, δημιούργησε τους θεσμούς εκείνους, που θα είχαν ως επίσημο καθήκον να επεξεργαστούν, να εκλαϊκεύσουν και να διαδώσουν μέσω αυτής της θεωρίας την επίσημη εκδοχή της ιστορίας στο νεοσύστατο τότε τουρκικό κράτος. Ο Κεμάλ είχε ήδη από την αρχή συνειδητοποιήσει ότι **το τουρκικό έθνος σε αντίθεση με το τουρκικό κράτος, είχε μακρόχρονη ιστορία** γι' αυτό και αρχική του επιδίωξη ήταν να τροποποιήσει την ιστορία αυτή κατά τρόπο που να δίνει αίγλη στο μακρύ παρελθόν των Τούρκων. **Για τον ιδρυτή του τουρκικού κράτους ήταν πολιτική επιθυμία η επανένωση του έθνους με το παρελθόν και η εθνική ομογενοποίηση ολοκλήρου του πληθυσμού που περιήλθε μέσα στα γεωγραφικά όρια της Τουρκίας.** Πιο απλά, **το ζήτημα της συγγραφής της ιστορίας ήταν για τον Κεμάλ θέμα πολιτικό και όχι επιστημονικό-ακαδημαϊκό.**

Τα βασικά ερωτήματα που απασχολούσαν τον Ατατούρκ όσον αφορά τη συγγραφή της τουρκικής ιστορίας προκειμένου να λυθεί το πρόβλημα του ιστορικού βάθους και της ιστορικής συνέχειας ήταν:

Ποιοι ήταν οι πρώτοι κάτοικοι της γεωγραφικής έκτασης που συνιστούσε το τουρκικό κράτος και κατ' επέκταση ποιος λαός ήταν ο πρώτος που δημιούργησε πολιτισμό σε αυτή την περιοχή,

Ποια είναι η θέση της Τουρκίας στον παγκόσμιο πολιτισμό και ποια η συνεισφορά των Τούρκων στην παγκόσμια ιστορία και η ίδρυση του Οθωμανικού κράτους, ως του πρώτου τουρκικού κράτους στην Ανατολία, από ένα τουρκικό φύλο, αποτελεί ιστορικό μύθο. Ως εκ τούτου θα πρέπει να εφευρεθεί μία νέα ερμηνεία για το σχηματισμό του κράτους αυτού.

Με αυτόν τον τρόπο ο Ατατούρκ, όπως και ολόκληρη η στρατιωτική ελίτ που οικοδόμησε το τουρκικό κράτος, υιοθέτησε από την αρχή τη σαφή αντίληψη ότι **η ιστορία ήταν έργο του κράτους και θα έπρεπε να καταστεί ένα ισχυρότατο εργαλείο που να ικανοποιούσε τις πολιτικές ανάγκες των δύο πρώτων δεκαετιών του τουρκικού κράτους,** δηλαδή της επιβολής της κρατικής ιδεολογίας πάνω στην τουρκική κοινωνία. Μέσα σε αυτά τα πλαίσια, ο Κεμάλ ίδρυσε το **1931 την Επιτροπή Μελέτης της Τουρκικής Ιστορίας,** η οποία **συμπεριλάμβανε και στρατιωτικούς και συνεδρίαζε όπου βρισκόταν ο Ατατούρκ. Ο δε ίδιος διάβαζε, διόρθωνε και ενέκρινε τα πορίσματά της.** Οι δραστηριότητες αυτής της Επιτροπής κορυφώθηκαν το 1932 με τη σύγκληση του πρώτου Συνεδρίου Τουρκικής Ιστορίας το 1932 στην Άγκυρα, όπου διακηρύχθηκε πλέον και επίσημα η Τουρκική Ιστορική Θέση, **ανακηρύχθηκε κτήμα του τουρκικού έθνους και υιοθετήθηκε ως επίσημο κρατικό δόγμα.**

[Πηγή](#)